EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē 19.7.2006
COM(2006) 405, galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM UN EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAI

Gada pārskats par 6. – 9. Eiropas Attīstības fonda (EAF) finanšu pārvaldību 2005. gadā

{SEC(2006) 977}

SATURS

1. Ievads ... 3

2. Mērķu sasniegšana 2005. gadā ... 4

2.1. Programmu un projektu kvalitātes paaugstināšana ... 4

2.2. Programmu un projektu ātrāka ieviešana ... 5

2.3. Kontroles pasākumu piemērošana, kas atbilst visaugstākajiem standartiem ... 6

3. Finansiālais stāvoklis, 6. – 9. EAF – līdzekļi, kas piešķirti, iekļauti saistībās, izlietoti un nav izlietoti, 2005. gada beigas (miljonos euro, neto) ... 6

4. Notikumi, kas būtiski ietekmē darbību 2005. gadā ... 7

4.1. Atlikumi ... 7

4.2. *Stabex* ... 7

4.3. Vadības informācija ... 7

4.4. Līdzfinansējumu reglamentējoši ierobežojumi ... 8

4.5. Iekšējā kontrole ... 8

4.6. Resursi ... 8

1. IEVADS

Komisijas gada pārskats par 6. – 9. Eiropas Attīstības fonda (EAF) finanšu pārvaldību 2005. gadā atbilst 9. Eiropas Attīstības fondam piemērojamās Finanšu regulas 96., 102. un 135. panta prasībām. 96. panta 2. punktā noteikts, ka:

„EAF pārskatiem pievieno ziņojumu par finanšu vadību pagājušajā gadā, kurā precīzi apraksta:
(1) finanšu gada mērķu sasniegšanu saskaņā ar pareizas finanšu pārvaldības principu;
(2) finanšu stāvokli un notikumus, kam ir bijusi būtiska ietekme uz finanšu gadā veiktajām darbībām."

Eiropas Attīstības fonds (EAF) finansē EK sadarbību ar:

- Āfriku uz dienvidiem no Sahāras, Karību jūras reģionu un Klusā okeāna reģionu Kotonū nolīgumā paredzētās ĀKK un EK partnerības ietvaros;
- 20 Aizjūras zemēm un teritorijām (AZT), kuras konstitucionāli ir saistītas ar dalībvalstīm[1], un
- Eiropas Investīciju bankas (EIB) programmām ĀKK valstīs.

Kotonū nolīgums ir pamats ES partnerībai ar ĀKK valstīm. ES un ĀKK dalībvalstis parakstīja nolīgumu 2000. gadā un vienojās pārskatīt to ik pēc pieciem gadiem līdz tā termiņa beigām 2020. gadā. Tās veica pirmo šādu pārskatīšanu 2005. gadā. ES Ministru padomes atsevišķs lēmums reglamentē partnerību starp ES un dalībvalstu AZT[2].

Turklāt dažas Komisijas ĀKK attīstības programmas tiek finansētas ārpus Kotonū nolīguma no ES vispārējā budžeta. Šis pārskats neattiecas uz šīm programmām. Tās ietver:

- Komisijas darbību Dienvidāfrikā;
- tematiskas budžeta pozīcijas attiecībā uz pārtikas drošību, demokrātiju un cilvēktiesībām, kā arī vidi, un
- atbalstu banānu ražotājiem īpašas atbalsta sistēmas ietvaros. Eiropas Investīciju banka (EIB) no ieguldījumu mehānisma un pašu resursiem arī finansē ĀKK valstu darbību.

Divi Komisijas departamenti ir atbildīgi par ES attīstības politikas un programmu izstrādi un īstenošanu ĀKK valstīs un AZT:

- Attīstības ģenerāldirektorāts nosaka politikas un plānošanu ar ĀKK partneriem, un
- *EuropeAid* īsteno politikas, ieviešot programmas un projektus.

Kad visas dalībvalstis bija ratificējušas nolīgumu, 2003. gada 1. aprīlī stājās spēkā 9. EAF. Komisija pārvietoja uz 9. EAF atlikumus no iepriekšējiem EAF. 9. EAF termiņš beidzas 2007. gada decembrī.

---

1 EK Līguma II pielikumā ir uzskaitīta 21 Aizjūras zeme un teritorija (AZT). Komisijai ir tiešas attiecības ar 20 no tām, jo Lēmums par aizjūras asociāciju neattiecas uz Bermudu salām (pēc to lūguma).

2 OV L 314, 2001. gada 30. novembris.

2. MĒRĶU SASNIEGŠANA 2005. GADĀ

Komisija sev nosprauda mērķus un definēja izpildes rādītājus, kā arī noteica EAF mērķu skaitu 2005. gadā, lai novērtētu progresu:

- programmu kvalitātes,
- to īstenošanas tempa un efektivitātes un
- kontroles sistēmu funkcionēšanas uzlabošanā.

2.1. Programmu un projektu kvalitātes paaugstināšana

Komisija 2005. gada laikā palielināja savus centienus uzlabot jaunu programmu kvalitāti. Tā iesniedza priekšlikumus lietpratēju novērtējumam, ko veic Kvalitātes atbalsta grupa (KAG), kurā vajadzības gadījumā ir *EuropeAid*, Attīstības ģenerāldirektorāta un citu ģenerāldirektorātu amatpersonas. KAG veic šos novērtējumus, pirms Komisija pieņem finansēšanas lēmumus, – programmas noteikšanas posmā, agri projekta vadības ciklā un tad atkal vēlākā tehniskās formulēšanas posmā. 2005. gadā 35 KAG sanāksmēs novērtēja programmas vairāk nekā 3 800 miljonu euro apmērā.

Komisija 2005. gadā palielināja EAF ieguldījumus izglītībā un veselības aprūpē, infrastruktūrā un budžeta atbalstā, lai palīdzētu sasniegt Tūkstošgades attīstības mērķus (TAM). Tā veltīja EAF līdzekļus arī citām jomām, kurās ir nepieciešams progress, lai sasniegtu TAM, – demokrātijai, tiesiskumam, pārvaldībai un lauksaimniecībai.

Komisija 2005. gadā EAF resursu vislielāko daļu – 36% – veltīja sociālo pamatpakalpojumu sniegšanai – izglītībai, veselības aprūpei, tīram ūdenim un pamata sanitārijai. Tie ir galvenie uzdevumi TAM sasniegšanā. Komisija piešķīra nākamās lielākās daļas budžeta un maksājumu bilances atbalstam (summās iekļauta pārtikas drošība un *Stabex* operācijas) un transportam, komunikācijām un enerģētikai. Kopā šīs trīs jomas veidoja 84% no EAF vispārējām saistībām.

EAF saistības un maksājumi pa ESAO AVK nozarēm, 2005. gads (miljonos euro, bruto)[3]

Nozare	Saistības		Maksājumi	
	miljoni euro	% no kopējā	miljoni euro	% no kopējā
Izglītība, veselības aprūpe, ūdensapgāde, pamata sanitārija	1 252	36%	711	29%
Budžeta un maksājumu bilances atbalsts[4]	858	24%	628	26%
Transports, komunikācijas, enerģētika	839	24%	584	24%
Lauksaimniecība, zivsaimniecība, tirdzniecība, rūpniecība, tūrisms	194	6%	214	9%
Vide, citai transversāli jautājumi	164	5%	72	3%
Citas, tostarp atbalsts reorganizācijai	205	5%	248	9%
Starpsumma	3 511	100%	2 456	100%

[3] Pārskati ESAO Attīstības veicināšanas komitejai (AVK) tiek sniegti, pamatojoties uz bruto summām. Ziņas par EAF neto finansējumu sniegtas šī pārskata tehniskā pielikuma 6.1. punktā.

[4] Atbilstīgi ESAO AVK nozares definīcijām šajā nozarē papildus budžeta un maksājumu bilances atbalstam ietilpst arī daži pārtikas drošības un *Stabex* operāciju veidi.

ĀKK un ES miera mehānisms[5]			88	
Kopā	3 511		2 544	

Vispārējās saistības 2005. gadā (miljonos euro, bruto)

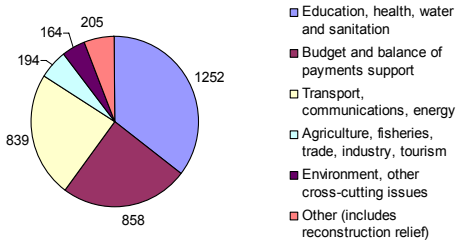

Maksājumi 2005. gadā (miljonos euro, bruto)

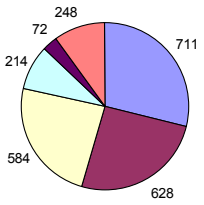

Lai uzlabotu atbalsta ilgtspējību un ietekmi, Komisija turpināja sniegt makroekonomisku budžeta atbalstu, kas minēts kā vispārējs budžeta atbalsts (*GBS*), un nozares politiku atbalsta programmas (*SPSP*). EAF saistību daļa, kurās ietilpst *GBS* un *SPSP*, turpināja palielināties no 18% 2004. gadā līdz 32% 2005. gadā. Komisija apstiprināja:

- *GBS* 13 valstīs 705 miljonu euro apmērā;
- *SPSP* 9 valstīs 416 miljonu euro kopsummā.

2.2. Programmu un projektu ātrāka ieviešana

Komisija 2005. gadā turpināja ātrāk ieviest programmas. Tas bija atspoguļots tās apņēmīgajā saistību un maksājumu izpildē.

EAF galvenie darbības rādītāji, 2001. – 05. gads (miljonos euro, bruto)[6]

	2001	2002	2003	2004	2005
Vispārējās saistības	1 927	2 125	3 769	2 648	3 511
Individuālās saistības	2 488	2 436	3 062	3 038	3 057
Maksājumi	1 779	1 922	2 345	2 464	2 544

Komisija 2005. gadā sasniedza vispārējo saistību pieaugumu par 33% salīdzinājumā ar 2004. gadu. Kvalitātes atbalsta grupa palīdzēja nodrošināt kvalitāti, lai gan apstiprināto operāciju apjoms pastāvīgi palielinājās.

5 Miera mehānisma finansējumu neuzskaita kā *ODA* (oficiālu palīdzību attīstības jomā) saskaņā ar ESAO AVK definīcijām.

6 Šajās summās ņemta vērā atsevišķu *Stabex* operāciju pārklasifikācija, par ko sīka atskaite tika sniegta ar EAF finanšu pārvaldības pārskatu par 2004. gadu. Iepriekš tabulā noradītajos maksājumos iekļauti pārskaitījumi 4,4 miljonu euro apmērā no *Stabex* līdzekļiem, lai gan tie faktiski tika veikti 2002. un 2003. gadā.

Pēc saistību uzņemšanās par līdzekļiem programmai (vispārējās saistības) Komisijai ir jāparaksta līgumi (individuālas saistības) ar struktūrām, kas to ieviesīs (valdība, uzņēmumi, NVO, starptautiskas organizācijas) un tad jāizmaksā tām līdzekļi (maksājumi). Komisija 2005. gadā sasniedza individuālo saistību otro augstāko līmeni – 3 057 euro – un rekorda maksājumus – 2 544 miljoni euro.

2.3. Kontroles pasākumu piemērošana, kas atbilst visaugstākajiem standartiem

EAF reglamentē tā Finanšu regula[7]. Komisija nodrošina pareizu finanšu pārvaldību un pienācīgu atbildību, skaidri sadalot pienākumus. Viens cilvēku kopums pārvalda kādu konkrētu programmu; otrs veic programmas finansējuma revīziju un nodrošina tā atbilstību regulai.

Finanšu regulā atbildība par fonda pārvaldību sadalīta starp kredītrīkotāju un grāmatvedi:

- kredītrīkotājs veic savu uzdevumu saskaņā ar regulas 2. sadaļu;
- grāmatvedis ir Komisijas budžeta departamenta darbinieks, kas rīkojas saskaņā ar regulas 3. sadaļā izklāstītajiem noteikumiem.

EAF ir arī sava uzskaites sistēma, kuru Komisija pašlaik modernizē, pārejot uz uzkrāšanas principa grāmatvedības sistēmu (*ABAC*).

EuropeAid sasniedza progresu attiecībā uz saviem galvenajiem iekšējās kontroles mērķiem, tostarp reģistrāciju un *Stabex*. Par EAF programmām atbildīgais direktorāts sekmīgi pieņēma jaunas reģistrācijas sistēmas gan finanšu, gan nefinanšu dokumentiem.

3. FINANSIĀLAIS STĀVOKLIS, 6. – 9. EAF – LĪDZEKĻI, KAS PIEŠĶIRTI, IEKĻAUTI SAISTĪBĀS, IZLIETOTI UN NAV IZLIETOTI, 2005. GADA BEIGAS (MILJONOS EURO, NETO)

Turpmāk tabulā norādīti līdzekļi, kas piešķirti programmām ĀKK valstīs un AZT, kā arī Eiropas Investīciju bankas ieguldījumu mehānismam. Pārskats par ieguldījumu mehānisma līdzekļiem no 9. EAF tiek sniegts atsevišķi EIB finanšu pārskatos.

Līdzekļi, kas piešķirti ĀKK valstīm (no EAF)[8]			Saistībās iekļautie līdzekļi	Izlietotie līdzekļi	Nesamaksātie līdzekļi/saistības		
6. – 8.	9.	Kopā, 6. – 9.			Saistībās neiekļautie līdzekļi	Neizmantotās saistības (*RAL*)	Kopā atlikušie neizlietotie līdzekļi
a	b	c (a+b)	d	e	f (c-d)	g (d-e)	h (f+g)
29 512	14 943	44 455	38 727	28 403	5 728	10 324	16 052

[7] Pieejama: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2003/l_083/l_08320030401en00010031.pdf.

[8] Ņemot vērā pārvietojumus no iepriekšējiem EAF uz 9. EAF.

4. NOTIKUMI, KAS BŪTISKI IETEKMĒ DARBĪBU 2005. GADĀ

4.1. Atlikumi

Vispārējo saistību nevienmērīgais sadalījums gada laikā joprojām bija problēma 2005. gadā. Komisija līdz septembra beigām bija uzņēmusies saistības par 38% no 2005. gada kopsummas, salīdzinot ar mērķi — 55%. Reaģējot uz to, *EuropeAid* uzrauga sagatavojamos projektus ciešāk nekā iepriekš un izmanto Kvalitātes atbalsta grupu, lai nodrošinātu termiņu ievērošanu, papildus kvalitātes atbalstam.

4.2. *Stabex*

Komisija 2005. gadā uzsāka neatrisināto *Stabex* jautājumu risināšanu[9], bet tas dos rezultātus tikai 2006. un 2007. gadā. Komisija noskaidroja juridiskos un budžeta jautājumus, lai varētu turpināt nenokārtotās *Stabex* saistības.

Komisija plāno uzņemties saistības par visām *Stabex* nesamaksātajām summām saņēmējām valstīm, izmantojot savstarpējo pienākumu sistēmas (*FMO*). Plānotie termiņi ir:

- *FMO* apstiprināšana – 2007. gada beigas;
- līgumu slēgšana – 2008. gada beigas;
- apmaksa – 2010. gada beigas.

Lai kontrolētu *Stabex* līdzekļus, Komisija izmanto atsevišķus kontu kopumus. Tā pārskaita *Stabex* līdzekļus no galvenā konta „drošības kontos" Eiropā, kurus pārvalda Komisijas grāmatvedis. Kad vajadzīgie nosacījumi ir izpildīti, Komisija tad pārskaita līdzekļus „divkārša paraksta kontos", kurus kopīgi pārvalda saņēmējas valsts kredītrīkotājs (*NAO*) un Komisijas delegācijas vadītājs.

Komisija piešķir īpašu nozīmi pārskatu sniegšanai par „divkārša paraksta" *Stabex* kontiem. Tā 2005. gadā atgādināja *NAO*, ka Kotonū nolīgumā noteikts, ka viņiem regulāri jāsniedz pārskati par *Stabex*. Komisija arī iecēla *Stabex* vispārējo koordinatoru un plāno līdz 2007. gada martam izveidot datu bāzi, lai rūpīgāk pārraudzītu *Stabex* kontus. Turklāt delegācijām ir jāiekļauj pārskati par *Stabex* kontu stāvokli savos ārējās palīdzības pārvaldības pārskatos (*EAMR*) divreiz gadā.

Turpmāk 7. pielikumā ietverts *Stabex* „divkāršā paraksta kontu" atlikumu un operāciju pārskats 2005. gada 31. decembrī un norādīti pārskati, kas nav sniegti.

4.3. Vadības informācija

Komisijas vadības informācijas rīki – *CRIS* un *OLAS* – vēl nesniedz vajadzīgo informāciju, lai sagatavotu ātras, precīzas EAF prognozes un uzraudzītu EAF darbības rādītājus un sniegtu pārskatus par tiem. Tas daļēji ir saistīts ar nepilnīgu datu ievadi. Komisija strādā pie tā, lai aizstātu *OLAS* ar *CRIS-EDF* un ieviestu jaunu uzskaites sistēmu *ABAC*. Tiks pastiprinātas mācības par *CRIS-EDF*.

---

[9] *Stabex* ir ar Lomes Konvenciju (186. – 212. pantu) izveidots finanšu instruments, kas paredzēts, lai kompensētu ĀKK valstu eksporta ieņēmumu nestabilitāti. Kotonū nolīgums aizstāja *Stabex* ar jaunu instrumentu – *Flex*.

4.4. Līdzfinansējumu reglamentējoši ierobežojumi

EAF Finanšu regula ierobežo piedalīšanos līdzfinansēšanas darbībās, tādēļ Komisija virzīs savu priekšlikumu Finanšu regulas un 9. EAF iekšējā līguma ātrai pārskatīšanai.

4.5. Iekšējā kontrole

EuropeAid 2005. gadā nodeva saviem ģeogrāfiskajiem direktorātiem atbildību par pēckontroles pasākumiem. ĀKK direktorāts 2005. gada septembrī šim uzdevumam pieņēma darbā jaunus darbiniekus.

Direktorāts veica arī detalizētu riska analīzi un piemēroja reprezentatīvu paraugu metodi. Pamatojoties uz to, tas sastādīja savu pēckontroles rīcības plānu attiecībā uz 2005. gadā veiktiem darījumiem un noteica mērķi detalizēti pārbaudīt 3% no darījumiem, kas pabeigti no 2005. gada janvāra līdz septembra beigām. Progress rīcības plāna īstenošanā šā pārskata iesniegšanas brīdī (2006. gada maijā) bija šāds:

Darījumu pēckontrole, 2005. gada janv. – sept. beigas, stāvoklis 2006. gada maijā		
	Darījumu skaits	% no kopējiem darījumiem, 2005. gada janv. – sept. beigas
Kopējais darījumu skaits, 2005. gada janv. – sept. beigas	19 500	100%
Darījumi, kuriem plānoti kontroles pasākumi	590	3%
Darījumi, kuriem pabeigti/notiek kontroles pasākumi	307	1,5%

Direktorāts nesasniedza savu 3% mērķi 2005. gadam, jo rīcības plāna ieviešana prasīja vairāk laika nekā paredzēts. Šī pārskata iesniegšanas brīdī (2006. gada maijā) direktorāts bija īstenojis pēckontroles pasākumus 52% apmērā no 2005. gada darījumiem, ko tas plānoja analizēt.

EuropeAid izmantos savu pieredzi pēckontroles pasākumu īstenošanā 2004. un 2005. gadā, lai noteiktu rīcības plānu 2006. gadam, kas būs jauns divās jomās:

- katram darījumam piemēroto kontroles pasākumu darbības joma un
- pēckontrolei paredzēto darījumu proporcija.

4.6. Resursi

Lai pārvaldītu EAF līdzekļus, Komisija paļaujas uz darbiniekiem *EuropeAid* mītnē un delegācijās. Kopš reorganizācijas 2005. gada martā *EuropeAid* strādā ar personāla jaudas ierobežojumiem, kas 2005. gada beigās bija kopā 194 cilvēki. Turklāt no marta līdz gada beigām notika vairākas izmaiņas vidējā līmeņa vadības personālā, kas atbild par EAF pārvaldību.

Rezultātā Komisijai bija jānosaka atsevišķu darbību prioritāte salīdzinājumā ar citām, kas radīja nelielu kavēšanos, piemēram, ar:

- iekšējo un ārējo tīmekļa vietņu atjauninašanu;
- *Stabex* programmu uzraudzību un
- pēckontroles pasākumu īstenošanu.

EAF līdzekļu vadība paļaujas arī uz citu *EuropeAid* direktorātu resursiem, jo īpaši:

- Darbības kvalitātes atbalsta direktorātā, kas palīdz sagatavot, uzraudzīt un novērtēt programmas;
- divos direktorātos, kas sniedz vispārīgāku atbalstu un resursus *EuropeAid* darbībai.

Turpmāk tehniskā pielikuma 8. punktā sīkāk aprakstīta ĀKK delegāciju resursu situācija tagad, kad *EuropeAid* ir pabeidzis savu pārveides procesu.

Svarīgs mērs intensitātei, ar kādu *EuropeAid* izmanto savus resursus, ir darbinieku skaits, ko *EuropeAid* nodarbina vidēji katriem 10 miljoniem euro finansējuma, kuru tas pārvalda. Augstākā līmeņa vadības personāla iecelšana un tādējādi precīzas attiecības pareiza noteikšana, īpaši EAF līdzekļiem, ir sarežģīta. Tomēr no 2004. gada līdz 2005. gadam *EuropeAid* attiecība kopumā samazinājās par 6% no 4,8 līdz 4,5. Komisija 2006. gadā turpinās pēc iespējas efektīvāk izvietot personālu un prasīs stingri ievērot noteiktās prioritātes.